

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи
Каріна НЕМАШКАЛО

МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **08 Право**
Спеціальність **081 Право**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Правове регулювання економіки**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
правового регулювання економіки

Олег ЛУК'ЯНЧИКОВ

**Харків
2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового регулювання економіки
Протокол № 6 від 17.01.2023 р.

Розробники:

Остапенко О. Г., к.ю.н., доц. кафедри правового регулювання економіки

Кириченко Ю. М., д.ю.н., проф. кафедри правового регулювання економіки

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни:

Муніципальне право як галузь національного права знаходиться у процесі становлення. Її формування відбувалося спочатку в системі конституційного права як окремого правового інституту з процесом набуття Україною незалежності у 1991 році. Становлення Української держави вимагало певних демократичних перетворень, пов'язаних із демократизацією суспільства та необхідністю правової регламентації особливої сфери суспільного життя, яка названа в Конституції України «місцевим самоврядуванням». Становлення України як правової, соціальної, демократичної держави вимагає і наукового обґрунтування та ефективного впровадження децентралізації, реальної участі первинного суб'єкта місцевої публічної влади – територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування й продуктивного вирішення питань місцевого значення, а також створення стабільної правової, матеріальної та організаційної основи місцевого управління. Підвищення ролі науки муніципального права зумовлено тим фактором, що воно є комплексною галуззю права, що регулює відносини приватно-правового характеру і для прогнозованості, керованості та ефективності зазначених процесів, вони повинні ґрунтуватись на наукових засадах науки муніципального права.

Засвоєння студентами вітчизняного досвіду, світових цінностей регулювання муніципально-правових відносин, аналіз їх практичного застосування забезпечує формування у них демократичного світогляду.

Дисципліна «Муніципальне право» належить до переліку вибіркової освітньої компоненти циклу професійної підготовки. Вона забезпечує особистий і професійний розвиток студента та спрямована на формування комплексу знань, що є необхідною складовою прийняття правильних управлінських рішень та захисту прав у сфері місцевого самоврядування.

Метою дисципліни є підготовка майбутніх фахівців у галузі муніципального права, опанування студентами теоретичних знань в галузі муніципального права, формування навичок використання чинних муніципально-правових норм; підвищення правової культури і правосвідомості, а також виховання у студентів правового мислення, подальше розширення і поглиблення світогляду, що є необхідним для практичної діяльності майбутніх спеціалістів.

Головні **завдання** навчальної дисципліни полягають у формуванні у студентів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для здійснення професійної діяльності, засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки; розвиток логічного мислення, уміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів студентів; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності; формування правосвідомості та правової культури, ознайомлення з порядком реалізації та захисту прав у сфері місцевого самоврядування, формування вмінь і навичок користування нормативно-правовими актами та складання юридичних документів, зокрема, у сфері муніципального управління.

Предметом навчальної дисципліни є основні закономірності та особливості розвитку і функціонування інститутів муніципального права, що ґрунтуються на відповідних напрямках

наукових досліджень, а також сукупність суспільних відносин, виникають у процесі вирішення територіальними громадами, органами та посадовими особами публічної влади питань місцевого значення, а також забезпечення на місцевому рівні прав і свобод людини і громадянина.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3-4
Семестр	5-8
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Теорія держави та права	Фінансове право
Конституційне право	
Адміністративне право	
Міжнародне публічне право	

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Результати навчання	Компетентності
Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздальгідь невідомих умов та обставин.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Прагнення до збереження навколишнього середовища. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне

	право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини . Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність спілкуватися іноземною мовою. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного

	дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
Мати базові навички риторики.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності

	для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність спілкуватися іноземною мовою. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність спілкуватися іноземною мовою. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.
Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності

	для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Прагнення до збереження навколишнього середовища. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право,

	адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини . Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність працювати в команді. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини . Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Муніципальне право – комплексна галузь права

Тема 1. Муніципальне право як галузь права України

Поняття, предмет та методи муніципального права. Муніципальне право – право місцевого самоврядування.

Джерела муніципального права. Статутне право. Система муніципального права, її елементна характеристика. Муніципально-правові норми, їх особливості. Муніципально-правові інститути.

Муніципально-правові відносини, особливості їх суб'єктного та предметного складу.

Тема 2. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування

Поняття місцевого самоврядування. Основні принципи місцевого самоврядування.

Принцип правової самостійності. Принцип організаційної самостійності. Принцип матеріально-фінансової самостійності. Принцип територіальності. Принцип субсидіарності.

Принцип державної підтримки та гарантії.

Система місцевого самоврядування.

Державна влада та актуальні проблеми становлення муніципальної влади України.

Правова природа влади, яка здійснюється на місцевому рівні. Спільне та відмінне у правовій природі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. Поняття та особливості муніципальної влади.

Змістовий модуль 2.

Суб'єкти муніципального права.

Тема 3. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування

Поняття територіальної громади. Основні ознаки територіальної громади. Членство в територіальній громаді. Правосуб'єктність територіальної громади. Види територіальних громад: основні (базові) факультативні (асоційованого рівня). Відмінності між окремими видами територіальних громад.

Основні функції та повноваження територіальної громади. Виключні повноваження територіальної громади. Основні форми волевиявлення територіальної громади. Місцеві вибори. Місцевий референдум. Загальні збори. Місцева ініціатива. Громадські слухання. Дорадче опитування. Статут територіальної громади. Інші акти статутного права. Проблеми оптимізації територіальних громад.

Порядок об'єднання територіальних громад.

Тема 4. Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України

Поняття місцевих рад як представницьких органів місцевого самоврядування. Місцевий (базовий) та регіональний рівні рад, їх особливості. Правовий статус представницьких органів місцевого самоврядування та порядок їх формування.

Функції і компетенція представницьких органів місцевого самоврядування. Особливості функцій та повноваження сільської, селищної, міської ради. Особливості функцій та повноваження районної у місті (у разі її створення) ради. Особливості функцій та повноваження районної, обласної ради.

Структура місцевої ради. Особливості політико-правової природи мандата депутата місцевої ради. Постійні та тимчасові комісії місцевих рад, особливості їх правового статусу.

Поняття форм і методів діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Сесійна та комісійна форми діяльності місцевих рад. Сесія – основна форма роботи ради як представницького органу, порядок її призначення та проведення.

Акти місцевих рад. Особливості нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування. Правова експертиза проектів актів місцевого самоврядування.

Форми і методи роботи постійних комісій місцевих рад. Форми й методи роботи тимчасових контрольних комісій рад. Форми і методи роботи депутатів місцевих рад.

Тема 5. Правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради

Статус сільських, селищних, міських голів. Вимоги, які пред'являються до кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови. Повноваження сільського, селищного, міського голови.

Статус голів районної, обласної, районної у місті ради. Повноваження голів.

Статус голів міст Києва і Севастополя: специфіка статусу, повноваження.

Тема 6. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад

Правовий статус виконавчих комітетів місцевих рад. Класифікація повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Організація роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної в місті ради. Порядок підготовки та проведення засідань виконкому. Правові акти виконавчих органів рад. Порядок підготовки, введення в дію, призупинення дії рішення виконкому, його скасування.

Відділи та управління виконавчих комітетів місцевих рад. Поняття та ознаки муніципальної служби. Принципи служби в органах місцевого самоврядування. Правовий статус службовців місцевого самоврядування. Проходження служби в органах місцевого самоврядування. Припинення служби в органах місцевого самоврядування. Матеріальне та соціально-побутове забезпечення посадових осіб місцевого самоврядування.

Відповідальність за порушення законодавства про службу в органах місцевого самоврядування.

Тема 7. Органи самоорганізації населення. Муніципальні асоціації в Україні

Поняття та види органів самоорганізації населення. Порядок утворення органу самоорганізації населення. Повноваження органів самоорганізації населення: власні та делеговані. Склад органу самоорганізації населення. Форми роботи органів самоорганізації населення.

Право органів місцевого самоврядування на об'єднання (ст.10 Європейської Хартії місцевого самоврядування). Правовий статус муніципальних асоціацій України. Види муніципальних спілок України. Реєстрація асоціацій та інших добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування

Тема 8. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування

Поняття і сутність економічної основи місцевого самоврядування. Муніципальна (комунальна) власність, її суб'єкти, об'єкти, соціально-економічна природа, правовий режим.

Повноваження територіальних громад та органів місцевого самоврядування щодо володіння, користування і розпорядження комунальною власністю. Право власності. Право господарського відання. Право оперативного управління об'єктами комунальної власності.

Система місцевих фінансів. Місцеві бюджети, особливості їх прибуткової та видаткової частин. Місцеві податки і збори. Позабюджетні, валютні та інші цільові фонди. Комунальний кредит. Проблеми зростання матеріально-фінансової автономії місцевого самоврядування.

Тема 9. Гарантії та відповідальність у системі місцевого самоврядування

Поняття гарантій місцевого самоврядування та їх система. Загальні та спеціальні (правові) гарантії місцевого самоврядування. Обов'язковість виконання актів та законних вимог органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування. Захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України. Захист прав місцевого самоврядування в судах загальної юрисдикції.

Поняття та види відповідальності у муніципальному праві. Підстави відповідальності. Форми відповідальності у муніципальному праві. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою, державою, юридичними та фізичними особами. Дострокове припинення повноваження ради. Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови, голови районної, обласної, районної у місті ради. Дострокове припинення повноважень органів самоорганізації населення.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У навчальному процесі використовуються традиційні методи – словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія, у дистанційному навчанні – есе, семінар) (теми 1-9), наочні (показ: ілюстрація, демонстрація презентація) (теми 1-9), практичні (вправи – ситуаційні завдання, кейси, творчі вправи, виконання творчого завдання, виконання індивідуального завдання, у тому числі науково-дослідна робота) (теми 1-9), контрольні (експрес-опитування, письмові контрольні роботи, підсумковий контроль) (теми 1-9) і самостійні (аналіз нормативно-правових актів) (теми 1-9).

Крім того, використовуються діалогічні методи навчання (методи активізації навчально-пізнавальних дій), зокрема, до них належать аналіз конкретної ситуації (теми 1-9), «мозковий штурм» («атака») (тема 4, 7, 8), навчально-тематична дискусія (теми 1-9), ділова гра (тема 4, 6), професійна консультація (теми 1-9), тощо.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Контрольні заходи включають:

1) поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

2) модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

3) підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється на практичних заняттях шляхом оцінювання рівня володіння студентами теоретичним матеріалом, правильністю виконання ситуаційних (домашніх) завдань та підготовка і виступ з доповіддю, який максимально оцінюється в 5 балів (максимально всього 40 балів). Крім того, поточний контроль включає перевірку успішності виконання самостійної роботи і оцінюється максимально в 10 балів (індивідуальна робота студента (творчі завдання)).

Модульний контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи, яка включає теоретичні питання, тестові завдання і завдання – модельні ситуації та оцінюється максимально у 5 балів за роботу. Такий контроль проводиться 2 рази за семестр (максимально всього 10 балів).

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Мах кількість балів
Експрес-опитування / Вирішення ситуаційних (домашніх) завдань	5*8=40
Письмова контрольна робота	5*2=10
Виконання індивідуального (у тому числі декількох творчих) завдання	10
Екзамен	40
Максимальна кількість балів	100

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 3 практичних ситуацій (одне стереотипне, одне діагностичне та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мах бал
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Муніципальне право як галузь права України»	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Муніципальне право як галузь права України»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
			Перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Статутне право. Муніципально-правові норми, їх особливості. Муніципально-правові інститути.	перевірка домашніх завдань		

		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 2.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Конституційно-правові основи місцевого самоврядування».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Конституційно-правові основи місцевого самоврядування»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
			Перевірка домашніх завдань, експрес-опитування, написання контрольної роботи за темами 1-2	5 5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Спільне та відмінне у правовій природі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. Поняття та особливості муніципальної влади.	перевірка домашніх завдань	
Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства, підготовка до контрольної роботи за темами 1-2		перевірка домашніх завдань, підготовка до написання контрольної роботи		
Тема 3.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування»	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
Перевірка домашніх			5	

			завдань, експрес- опитування	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Відмінності між окремими видами територіальних громад. Статут територіальної громади. Інші акти статутного права. Проблеми оптимізації територіальних громад.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
			Перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5
	Самостійна робота			
Тема 4.	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Особливості політико-правової природи мандата депутата місцевої ради. Сесійна та комісійна форми діяльності місцевих рад. Сесія – основна форма роботи ради як представницького органу, порядок її призначення та проведення. Правова експертиза проектів актів місцевого самоврядування. Форми і методи роботи депутатів місцевих рад.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	

Тема 5.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Проблемна лекція «Правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
			Перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Статус голів міст Києва і Севастополя: специфіка статусу, повноваження.	перевірка домашніх завдань		
	Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань		
Тема 6.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
			Перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Порядок підготовки та проведення засідань виконкому. Правові акти виконавчих органів рад. Порядок підготовки, введення в дію, призупинення дії рішення виконкому, його скасування. Проходження служби в органах місцевого самоврядування.	перевірка домашніх завдань		

		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 7.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Органи самоорганізації населення. Муніципальні асоціації в Україні».	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Органи самоорганізації населення. Муніципальні асоціації в Україні»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
			Перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Форми роботи органів самоорганізації населення. Реєстрація асоціацій та інших добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування	перевірка домашніх завдань	
Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства		перевірка домашніх завдань		
Тема 8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування»	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
			Перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	5
Самостійна робота				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Право власності. Право господарського відання. Право оперативного управління об'єктами комунальної власності. Комунальний кредит. Проблеми зростання матеріально-фінансової автономії місцевого самоврядування.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 9.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Гарантії та відповідальність у системі місцевого самоврядування»	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Гарантії та відповідальність у системі місцевого самоврядування»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	
			Перевірка домашніх завдань, експрес-опитування результат виконання індивідуальної роботи (творчих завдань), написання контрольної роботи за темами 3-9	5
				10
			5	
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України. Захист прав місцевого самоврядування в судах загальної юрисдикції. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого	перевірка домашніх завдань		

		самоврядування перед територіальною громадою, державою, юридичними та фізичними особами.		
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства, виконання індивідуальної роботи, виконання творчого завдання, написання підсумкової контрольної роботи	перевірка домашніх завдань, результат індивідуальної роботи, результат творчого завдання, підготовка до контрольної роботи	
Іспит				40
Разом				100

Рекомендована література

Основна

Закони України:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Європейська Хартія Місцевого Самоврядування. Прийнята 15 жовтня 1985 р. // Віче. – 1993 – № 6. – С. 33-39.
3. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 р. № 396-IX // ВВР України. – 2020. – № 7, № 8,9. – Ст. 48.
4. Про звернення громадян. Закон України від 2 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
5. Про столицю України – місто-герой Київ : Закон України № 401–XIV від 15 січня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 11. – Ст. 79.
6. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
7. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України № 2850–IV від 8 вересня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 548.
8. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України від 7 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175.
9. Про статус депутатів місцевих рад. Закон України від 11 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 40. – Ст. 290.

10. Про органи самоорганізації населення : Закон України № 2625–III від 11 липня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.
11. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України від 5 лютого 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91.

Додаткова:

12. Кириченко Ю.М. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 216 – 219. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2018/58.pdf
13. Кириченко Ю.М. Організаційно-правові форми діяльності органів місцевого самоврядування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 286 – 290. URL: http://www.lsej.org.ua/12_2022/66.pdf
14. Кириченко Ю.М. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Том 31 (70) № 4. С. 134-139.
15. Кириченко Ю.М. Статут територіальної громади як ефективний засіб локальної саморегуляції та самоуправління. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 3 (69). С. 18 – 22.
16. Кириченко Ю.М. Юридична відповідальність органів місцевого самоврядування: багатоаспектність визначення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 158-162. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2020/39.pdf
17. Любченко П.М. Муніципальне право: підручник / П.М. Любченко. Харків: Право, 2019. 512 с.
18. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики. / О.В. Батанов; відп. ред. М. О. Баймуратов; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К.: Юрид. думка, 2010. 653 с.
19. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько. – Харків : Право, 2020. – 592 с.
20. Конституційне право України: навчальний посібник в таблицях та схемах / О. М. Пересада. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 248 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

21. Центр політико-правових реформ. - Режим доступу: <http://www.pravo.org.ua>
22. Президент України. Офіційний сайт. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>
23. / Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство). - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
24. Кабінет міністрів України. Офіційний сайт. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
25. Сайт ПНС ХНЕУ ім. Семена Кузнеця. - Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=9822>